

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1So/93/2015
Identifikačné číslo spisu: 2015200430
Dátum vydania rozhodnutia: 28.03.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:2015200430.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Igora Belka a z členov Ing. JUDr. Miroslava Gavalca PhD. a JUDr. Mariána Trenčana, v právnej veci navrhovateľky: A. A., bytom P. XXX, P., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, o invalidný dôchodok, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Trnave, č. k. 44Sd/48/2015-20 zo dňa 12. októbra 2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 44Sd/48/2015-20 zo dňa 12. októbra 2015 mení tak, že rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 20. februára 2015 zrušuje a vec jej vracia na ďalšie konanie.

Navrhovateľke sa náhrada trov konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd v Trnave napadnutým rozsudkom označeným vo výroku tohto rozsudku potvrdil rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 20.02.2015, ktorým podľa § 70 a § 71 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) zamietla žiadosť navrhovateľky o invalidný dôchodok (ďalej aj „rozhodnutie odporkyne“).

Krajský súd tak rozhodol po tom, čo dospel k záveru, že rozhodnutie odporkyne je správne a odporkyňa pri rozhodovaní o žiadosti navrhovateľky postupovala v súlade so zákonom. Podľa záverov krajského súdu navrhovateľka nepreukázala, že by posudkoví lekári nezhodnotili všetky jej zdravotné postihnutia, ktoré by mohli mať vplyv na určenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť (ďalej aj „miera poklesu“).

Proti rozsudku podala navrhovateľka včas odvolanie (cestou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky), v ktorom okrem iného uviedla, že jej zdravotný stav je dlhodobo nepriaznivý a neumožňuje jej vykonávať zárobkovú činnosť v pracovnom pomere. Zamestnávateľa jej žiadosti o zamestnanie zamietajú zo zdravotných dôvodov. Požiadala o opätovné preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne.

Odporkyňa v písomnom vyjadrení k odvolaniu uviedla, že závery napadnutého rozsudku považuje za vecne správne a dostatočne podložené vykonaným dokazovaním a navrhuje, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdil ako vecne správny podľa § 219 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O. s. p.“). Podľa názoru odporkyne navrhovateľka neuviedla také nové skutočnosti, ktoré by spochybnili alebo vyvrátili záver prijatý v posudkoch posudkových lekárov. Skutkové okolnosti týkajúce sa rozsahu zdravotného poškodenia navrhovateľky boli podľa odporkyne dostatočne ozrejmene a nebol daný dôvod na ďalšie dokazovanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 250s O. s. p. v spojení s § 10 ods. 2 O. s. p. a § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok) preskúmal rozsudok krajského súdu, rozhodnutie odporkyne a konanie, ktoré mu predchádzalo a po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O. s. p.) a ide o rozsudok, proti ktorému je podanie odvolania prípustné (§ 202 O. s. p. v spojení s § 250s O. s. p.), dospel jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) k záveru, že je potrebné zmeniť rozsudok krajského súdu, zrušiť rozhodnutie odporkyne a vrátiť jej vec na ďalšie konanie. Odvolací súd rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 O. s. p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (www.nsud.sk). Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 28.03.2017 (§ 156 ods. 1 a 3 O. s. p.).

Odvolací súd zo súdneho spisu a z pripojeného administratívneho spisu zistil, že na základe žiadosti navrhovateľky o invalidný dôchodok vypracovala posudková lekárka Sociálnej poisťovne, pobočky Trnava, dňa 03.02.2015 posudok o zdravotnom stave navrhovateľky. V posudku konštatuje opakované liečenie chronickej bolesti hlavy (migrenózna cefalea) a depresívnu poruchu bez určenia stupňa. Ako rozhodujúce zdravotné postihnutie určila diagnózu F33, podľa Prílohy č. 4 zákona o sociálnom poistení, kapitoly V - duševné choroby a poruchy správania, položky 3 - poruchy nálad, písmena a/ - stredne ťažké formy (rozpätie 35 - 45 %). Mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť určila na 35 %, z čoho vyplynul záver, že navrhovateľka nie je invalidná. Na základe tohto posudku bola rozhodnutím odporkyne dňa 20.02.2015 zamietnutá žiadosť navrhovateľky o invalidný dôchodok.

Navrhovateľka včas podala proti rozhodnutiu odporkyne opravný prostriedok a jej zdravotný stav bol dňa 15.04.2015 opätovne posúdený tou istou posudkovou lekárkou Sociálnej poisťovne, pobočky Trnava a následne dňa 10.06.2015 aj posudkovým lekárom Sociálnej poisťovne, ústredia, vysunutého pracoviska v Bratislave, za prítomnosti psychiatra. Za rozhodujúce zdravotné postihnutie určili diagnózu F39. Klasifikáciu podľa Prílohy č. 4 zákona o sociálnom poistení a aj mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť určili obaja lekári rovnako ako v posudku z 19.02.2015, s rovnakými závermi, že navrhovateľka nie je invalidná.

Odporkyňa sa k opravnému prostriedku vyjadrila v tom zmysle, že námietkam navrhovateľky nemožno vyhovieť, pretože podľa záverov posudkových lekárov nie je zhoršenie jej zdravotného stavu na takej úrovni, ktorá by zakladala vznik invalidity. Mala za to, že o žiadosti navrhovateľky o invalidný dôchodok bolo rozhodnuté správne a v súlade s objektívne zisteným skutkovým stavom. Preto odporkyňa žiadala, aby krajský súd rozhodnutie odporkyne ako vecne správne potvrdil.

Na pojednávaní pred krajským súdom konanom dňa 12.10.2015 navrhovateľka uviedla, že jej zdravotný stav sa zhoršuje, najmä migrény, kvôli záchvatom musí užívať tabletky a potom celý deň prespí; v týchto stavoch aj často vracia. Novšie lekárske správy nemá. Zástupkyňa odporkyne žiadala rozhodnutie odporkyne potvrdiť. Krajský súd na tom istom pojednávaní vyhlásil rozsudok, ktorého preskúmanie je predmetom konania pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky.

Podľa § 71 zákona o sociálnom poistení je poistenc invalidný, ak pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou (ods. 1).

Pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje porovnaním telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti poistenca s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom a telesnej, duševnej a zmyslovej schopnosti zdravej fyzickej osoby (ods. 3).

Pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje na základe lekárskeho správ a údajov zdravotnej dokumentácie a komplexných vyšetrení a ich záverov (ods. 4).

Vzhľadom na to, že posúdenie dlhodobosti nepriaznivého zdravotného stavu a jeho následkov na schopnosť občana vykonávať zárobkovú činnosť vyžaduje odborné lekárske znalosti, vo veciach sociálneho poistenia je posudzovanie v tomto smere zverené posudkovým lekárom sociálneho poistenia príslušnej pobočky resp. ústredia (§ 153 ods. 5 zákona o sociálnom poistení).

Kľúčovou otázkou pri posudzovaní nároku na invalidný dôchodok je otázka vplyvu dlhodobou nepriaznivého zdravotného stavu na schopnosť výkonu zárobkovej činnosti. Nárok na invalidný dôchodok je v zmysle zákona o sociálnom poistení podmienený invaliditou poistenca, ktorá spočíva v tom, že poistenc má pre dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

Odvolací súd sa pri prieskume rozhodnutia odporkyne zamerával predovšetkým na to, či odporkyňa náležitým spôsobom zistila, vyhodnotila a zdôvodnila mieru poklesu schopnosti navrhovateľky vykonávať zárobkovú činnosť, čo je v zmysle zákona o sociálnom poistení určujúca otázka pre posúdenie zákonnosti rozhodnutia o priznaní či nepriznaní invalidného dôchodku. V tejto súvislosti je treba pripomenúť, že všeobecná zákonná požiadavka na vyčerpávajúce odôvodnenie rozhodnutia správneho orgánu nadobúda osobitnú dôležitosť pri rozhodnutiach o invalidných dôchodkoch, ktoré závisia od posúdenia zdravotného stavu a pre poistencov často výrazne určujú ich budúcu sociálnu stabilitu a životnú úroveň.

Preto najmä v prípadoch, keď sa miera poklesu s ohľadom na zistené zdravotné postihnutia posudzovanej osoby približuje k hranici 40 %, pri prekročení ktorej už ide o invaliditu (s možným vznikom nároku na invalidný dôchodok pri splnení ostatných zákonných predpokladov), je podľa názoru odvolacieho súdu v rozhodnutí a prípadne aj v posudku, ak naň rozhodnutie v určitých častiach odkazuje, celkom jasne vysvetliť, na základe akých skutočností a akých úvah bolo určenie miery poklesu vykonané.

Z odôvodnenia rozhodnutia odporkyne vyplýva, že za neoddeliteľnú súčasť odôvodnenia rozhodnutia považuje aj odborný posudok o invalidite z 03.02.2015, v ktorom sú podľa jej názoru uvedené všetky rozhodujúce skutočnosti tvoriace podklad pre posudkový záver o tom, že navrhovateľka nie je invalidná v zmysle § 71 ods. 1 zákona o sociálnom poistení.

Z posudkov, na záveroch ktorých postavila odporkyňa svoje skutkové zistenia, však jednoznačne nevyplýva, akými úvahami sa v nadväznosti na zistené ochorenia odporkyňa riadila pri určení miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a ako a prečo sa tieto úvahy premietli do vyslovených záverov. V posudku lekárka uviedla, že rozhodujúce zdravotné postihnutie klasifikuje podľa Prílohy č. 4 zákona o sociálnom poistení, kapitoly V, položky 3a, čo sú stredne ťažké formy porúch nálad. To zrejme zodpovedá zisteniam zúčastneného psychiatra, že navrhovateľka trpí depresívnou poruchou, stupeň depresie však nebol určený a jej vplyv na pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť bližšie vysvetlený.

Položke 3a kapitoly V Prílohy č. 4 zákona o sociálnom poistení zodpovedá miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v rozsahu 35 - 45 %. Z posudkov ani z rozhodnutia odporkyne nie je zrejme, na základe čoho bola u navrhovateľky diagnostikovaná stredne ťažká forma depresívnej poruchy a miera poklesu určená na spodnej hranici 35%. Rovnako z rozhodnutia odporkyne nevyplýva, prečo migrenózná bolesť hlavy (cefalea v.s. migrenoza), ktorá je v posudkoch uvedená medzi zistenými

chorobami a ktorú navrhovateľka subjektívne popisuje ako svoj najzávažnejší zdravotný problém, nebola pri určení miery poklesu zohľadnená ani ako iné zdravotné postihnutie odôvodňujúce prípadné zvýšenie miery poklesu schopnosti navrhovateľky vykonávať zárobkovú činnosť. Pritom zvýšenie miery poklesu za ostatné ochorenia, ktoré je podľa zákona o zdravotnom poistení možné až o 10 %, by v danom prípade mohlo viesť až k priznaniu invalidného dôchodku.

S ohľadom na uvedené sa odvolací súd nestotožnil s právnym názorom krajského súdu uvedeným v odôvodnení jeho rozsudku a dospel k záveru, že rozhodnutie odporkyne je nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť a pre nedostatok dôvodov. Preto podľa § 250j ods. 2 písm. d) v spojení s § 250ja ods. 3, § 220, § 250l ods. 2 a § 246c ods. 1 zmenil rozhodnutie krajského súdu, zrušil rozhodnutie odporkyne a vrátil jej vec na ďalšie konanie.

V ďalšom konaní bude úlohou odporkyne (aj na základe aktuálneho posúdenia navrhovateľkinho zdravotného stavu) opätovne vyhodnotiť posudkové zistenia a ostatné dôkazy a zrozumiteľne vysvetliť, ako sa tieto premietajú do záverov o miere poklesu schopnosti navrhovateľky vykonávať zárobkovú činnosť (§ 195, § 196 a § 209 ods. 4 zákona o sociálnom poistení). Odvolací súd podotýka, že týmto rozsudkom neformuluje stanovisko k otázke, či navrhovateľke nárok na invalidný dôchodok vznikol alebo nevznikol, avšak konštatuje, že rozhodnutie odporkyne považuje vzhľadom na jeho nepreskúmateľnosť za nezákonné.

V tejto súvislosti poukazuje odvolací súd aj na svoje staršie rozhodnutia (m. m. napr. 1So/111/2010, 1So/115/2010, 1So/8/2013, 1So/146/2014, 1So/31/2015), v ktorých tiež zdôrazňoval potrebu jasného odôvodnenia rozhodnutia v dávkových veciach sociálneho poistenia.

Odvolací súd nepriznal úspešnej navrhovateľke náhradu trov konania podľa jeho výsledku v zmysle § 224 ods.1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 OSP, pretože navrhovateľka si žiadnu náhradu neuplatnila a podľa obsahu spisu jej v konaní žiadne trovy nevznikli.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.